

Sinteza proiectului Phare RO 2006/018-147.05.01
“Adaptarea activă a educației universitare la cerințele pieței muncii”
“Quality education for labor market”

Proiectul se situează la tripla intersecție dintre cerințele și așteptările *pieței muncii* cu viziunea și valorile promovate de *lumea universitară* cu preocuparea pentru ofertei educaționale universitare, respective, *calitatea programelor de studii*. Fiecare din aceste trei categorii de preocupări a avut până în prezent o dezvoltare relativ independentă. Mai mult, fiecare categorie de preocupări a cunoscut dezvoltări specifice, insuficient corelate cu celalalte, deși finalitatea comună este ușor de întrezărit: angajabilitatea absolvenților.

Piața muncii este tot mai mult animată de cerințele selecției, angajării și dezvoltării de personal în funcție de atribute definite prin calitatea formării inițiale, eficiența și competitivitatea forței de muncă angajate. În această căutare, în mai toate statele membre ale Uniunii Europene, inclusiv în România, angajatorii, agențiile de recrutare și asociațiile profesionale interacționează încă insuficient cu universitățile de unde își recrutează personalul cu calificare superioară.

Lumea universitară internalizează tot mai evident mecanisme și procese specifice competiției interuniversitare pe diverse axe, cum ar fi axa educație teoretică – dezvoltare de aptitudini și abilități practice, axa formare – cercetare, axa public – privat etc. Dar lumea universitară continuă să fie mai mult centrată pe potențialul tradițional de educație (*teacher based education*) originat în cererea candidaților la studenție și a părinților lor și mai puțin sau deloc corelată cu nevoile de învățare ale studenților (*student centered education*) și cerințele pieței muncii înalt calificate (*labor market driven education*).

Calitatea programelor de studii universitare, în pofida schimbărilor dramatice la nivel continental din ultimele două decenii, este încă tributară unor criterii, standarde și indicatori de performanță pe care universitățile le-au stabilit sub forma *unor cerințe interne*, prea puțin sau deloc corelate cu nevoile și așteptările beneficiarilor direcți și indirecti ai educației universitare. Deschiderea tot mai evidentă a universităților către societate, în sensul educării studenților pentru o carieră profesională de succes, cetățenie democratică activă și împlinire/satisfacție în întreaga viață personală impune însă o nouă cultură a calității educației.

Procesul Bologna, la care România participă încă de la debutul său în 1999, potențează o astfel de atitudine și încurajează dialogul tripartit între universitari, angajatori și studenți.

Proiectul “Adaptarea activă a educației universitare la cerințele pieței muncii – Quality education for labor market” abordează tocmai problematica intersecției acestor trei categorii de preocupări. Proiectul a identificat politici, mecanisme instituționale și instrumente de adaptare activă a educației universitare la cerințele și așteptările pieței muncii prin:

- îmbunătățirea actualii metodologii de evaluare internă și externă a calității programelor de studii,

- dezvoltarea unor instrumente complementare de management al calității, care se concentrează mai mult pe eficacitatea educațională a programelor de studii de licență,
- ajustarea continuă a conținutului procesului de predare-învățare pe baza dialogului sistematic cu principalele categorii de personae interesate în inserția absolvenților pe piața muncii.

În acest context, **obiectivul general al proiectului** a constat în **elaborarea și implementarea pilot a unui model de adaptare proactivă a ofertei educaționale universitare la cerințele pieței muncii** exprimată sub forma de rezultate ale învățării definite în termeni de competențe profesionale (cognitive și acțional-funcționale) și competențe transversale (de rol), potrivit Recomandărilor Parlamentului European și ale Consiliului (2008).

Proiectul a avut ca **punct de pornire două genuri de analize empirice** ale stării de fapt:

- *Pe de o parte, evaluarea calității ofertei de studii* din patru domenii de studii: Calculatoare și Tehnologia Informației, Drept, Inginerie Mecanică și Științele Comunicării (pentru fiecare domeniu, câte cinci facultăți selectate din sistemul de învățământ superior public și privat din România), folosind *Ghidul și Metodologia de evaluare ale ARACIS*. S-a observat măsura în care actualele proceduri și instrumente de evaluare evidențiază eficacitatea educațională prin prisma cerințelor pieței muncii pentru absolvenții de studii superioare.
- *Pe de altă parte, cunoașterea aprofundată a nevoilor de calificări universitare* de pe piața muncii pentru absolvenții de studii de licență în fiecare din cele patru domenii, în anchetele sociologice cantitative și calitative folosindu-se terminologia din *Metodologia ACPART* de redactare a calificărilor universitare pe baza rezultatelor învățării.

Din analiza comparativă a celor două tipuri de evaluări au rezultat **elementele de fundamentare a propunerilor de adaptare proactivă a ofertei educaționale la cerințele pieței muncii** pentru fiecare domeniu de studii.

În coordonarea echipei de management al proiectului, patru microgrupuri de experți universitari conceptori au elaborat pentru fiecare domeniu de studii un pachet de propuneri alcătuit din :

- ❖ **Standarde de calitate a conținutului formării** (*content standards – subject benchmark statements*) descrise în termeni de rezultate ale învățării, respectiv, competențe cognitive, funcțional-acționale și alte achiziții ale învățării (valori, convingeri, atitudini etc.) certificate de universitate la absolvirea programului de studii.
- ❖ **Programul-cadru de învățământ** la nivelul domeniului de studii de licență, respectiv, planuri orientative de învățământ care cuprind acel « mănunchi » de discipline care concurează la obținerea calificării academice la nivel de domeniu de studii și facilitează angajarea absolventului într-o plajă mai largă de profesii și poziții profesionale decât calificarea strictă la nivel de program de studii.
- ❖ **Fișele de disciplină**, respectiv, programele analitice (programele tematice) ale acestor discipline completate cu menționarea distinctă a contribuției fiecărei discipline la dobândirea acelor competențe ce definesc rezultatele învățării și cu descrierea detaliată a modului în care se asigură evaluarea complexă a pregătirii fiecărui student atât prin prisma cunoștințelor teoretice, cât și prin prisma abilităților de utilizare/aplicare a acestora în contexte reale de muncă.

Scopul noilor instrumente de management al calității programelor de studii este acela de a contribui la mai buna armonizare a conținuturilor formării universitare cu așteptările și nevoile pieței muncii superioare calificate și, în același timp, la creșterea eficacității educației universitare. **Noile instrumente de management al calității au fost prezentate și discutate** pe parcursul lunilor septembrie și octombrie 2009 corpului profesoral, studenților și absolvenților din cele 20 de facultăți implicate în proiect. La unele din aceste dezbateri au participat și

reprezentanți ai angajatorilor și ai asociațiilor profesionale. Scopul acestor reuniuni are două fațete :

- **Evaluarea critică și perfecționarea instrumentelor concepute** în cadrul proiectului, astfel încât ele să sporească real eficacitatea educațională;
- **Analiză SWOT a capacității instituționale de implementare** a noilor instrumente de lucru. Proiectul a propus identificarea punctelor tari și a punctelor slabe ale unui *ipotetic demers de implementare* a noilor instrumente în activitatea curentă de formare de specialiști în cele patru domenii de studii. Au fost discutate nu numai punctele tari și slabe ale fiecărei facultăți, dar și posibilele amenințări și provocări din partea mediului competițional tot mai intens în domeniul pregătirii de nivel superior. Prin aceasta, s-a verificat și **viabilitatea și durabilitatea rezultatelor proiectului.**

Pornind de la rezultatele analizelor făcute la nivel de domeniu de studii, de la cercetarea comprehensivă a percepțiilor și opiniilor actorilor de pe piața muncii, de la pachetele de instrumente de management al calității la nivel de program de studii universitare, dar și de la dezbaterile și propunerile provenite din organizarea meselor rotunde în cele 20 de facultăți direct implicate în proiect, echipa de experți-cheie a formulat o serie de **propuneri de politici, de măsuri instituționale și de instrumente de lucru pentru ARACIS și pentru universitățile românești**, acestea vizând două aspecte:

- **Completarea actualei metodologii de evaluare a programelor de studii** cu standarde și indicatori de performanță care să reflecte mai fidel starea calitativă reală a conținutului procesului de predare-învățare la confruntarea cu cerințele pieței muncii.
- **Dezvoltarea dialogului tripartit universitari-angajatori-studenți/absolvenți** cu scopul de a identifica acele căi și mijloace de interacțiune care asigură **o mai bună cunoaștere reciprocă** (transparența cereii și ofertei de educație, de cercetare-proiectare, de colaborare în dezvoltarea de proiecte, de stagii de practică, de formare continuă etc.) și, în ultimă instanță, **sporesc angajabilitatea absolvenților.**

Acest proiect a fost implementat în perioada 1 Decembrie 2008 – 30 Noiembrie 2009 de asociația alcătuită de compania Mott McDonald Ltd din Marea Britanie, împreună cu SC Educația 2000+ Consulting SRL și Fundația Centrul Educația 2000+ din România.

Pagina web: www.cedu.ro

Managementul proiectului :

Mihai Korca, Coordonator proiect
Orventina Leu, Director Proiect
Mihaela Vlăsceanu, Expert Cheie
Mihai Păunescu, Expert Cheie
Alina Ioana Tudor, Asistent Proiect

Beneficiar: Agenția Romană de Asigurare a Calității în Învățământul Superior – ARACIS.

Pagina web: www.aracis.ro

Finanțator: Uniunea Europeană și Guvernul României în cadrul schemei de finanțare PHARE 2006, linia de finanțare RO2006/018-147.05.01, prin Oficiul de Plăți și Contractare Phare, aflat sub egida Ministerului Finanțelor Publice.